

**GRAĐANSKA
ALIJANSA**

Civic Alliance - Aleanca Ojtetare

IZVJEŠTAJ

Monitoring medija - izvještavanje o ranjivim grupama

**Podrška medijskim slobodama i
novinarskim standardima**

Podgorica, maj 2021.

Norwegian Embassy
Belgrade

B | T | D The Balkan Trust
for Democracy
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

I UVOD

Građanska alijansa, u saradnji sa Sindikatom medija Crne Gore, sprovodi monitoring online medija o izvještavanju o ranjivim grupama, za potrebe projekta „Podrška medijskim slobodama i novinarskim standardima“.

Realizaciju projekta je finansijski podržala ambasada Kraljevine Norveške u Beogradu.

Na projektu su angažovani monitori: Milan Radović, Zoran Vujičić, Amina Murić i Mehdina Kašić Šutković. Podršku su nam pružile i kolege iz Sindikata medija.

Projekat „Podrška medijskim slobodama i novinarskim standardima“ je obuhvatio praćenje tekstova o ranjivim kategorijama, registrovanje govora mržnje u tekstovima ili komentarima, kao i objavu lažnih vijesti.

Praćeni tekstovi se odnose na ranjive grupe u koje spadaju osobe sa invaliditetom, LGBTQ, migranti, Romi i ostali manjinski narodi. Posebna pažnja je bila na komentarima kako bi se uočile reakcije koje mogu biti problematične sa stanovišta odnosa prema svima onima koje obuhvatamo pod kategorijom „ranjive grupe“.

Građanska alijansa je pratila medije i tekstove za koje je postojala mogućnost da doprinesu daljem rastu stereotipa kao i širenju govoru mržnje. Pratili smo samo internet portale, jer su oni direktno povezani sa društvenim mrežama i zato što se putem njih brže i jednostavnije šire vijesti. Takođe, portalni imaju veći doseg u poređenju sa tradicionalnim medijima, zbog rasta broja korisnika, naročito mladih.

Pored portala, pratili smo i njihove objave na njihovim stranicama na Facebook društvenoj mreži.

II SAŽETAK

Mediji imaju važnu ulogu kada je u pitanju promocija jednakosti kao i borba protiv diskriminacije. Rad medija se ne odnosi samo na izvještavanje o aktuelnim događajima, već je potrebno da budu i angažovani na promociji i sprečavanju diskriminacije putem edukativnih programa koji su usmjereni na opštu populaciju.

Izvještavanje medija mora biti adekvatno, profesionalno i slobodno, takođe, mediji se moraju transparentno boriti protiv govora mržnje i netrpeljivosti.

U periodu od 01.04. do 30.04.2021. Građanska alijansa je pratila pet nacionalnih portala i to: RTCG, Vijesti, CDM, Portal Analitika, Fos Media kao i 6 regionalnih portala: Portal Ulcinj, PV Informer, Skala radio Kotor, Portal Berane, Rožaje Net i Portal Herceg Novi.

U posmatranom periodu analizirali smo 32 teksta koja su u sadržaju tretirali pitanja ranjivih grupa. Portal RTCG je objavio pet neutralnih, dva pozitivno-informativna i tri afirmativna teksta. Portali koje smo pratili nisu objavlivali tekstove koji su sadržali govor mržnje, te nisu objavlivali ni lažne vijesti koje se odnose na ranjive grupe u koje spadaju osobe sa invaliditetom, migranti, Romi i drugi manjinski narodi, pripadnici LGBTQ zajednice i drugi. Sa druge strane, bilo je komentara na tekstove koji bi mogli dovesti do širenja stereotipa i govora mržnje, a sadržali su lični stav čitalaca navedenih portala. Ispod navedenih tekstova evidentirano je sedam negativnih komentara, od kojih se četri odnose na Srbe, dva na Muslimane i jedan koji se odnosio direktno na pripadnike LGBTQ zajednice. Neophodno je istaći da kada se želi uvrijediti neki manjinski narod, onda se dodaje i uvreda za seksualne manjine.

Portal Vijesti je imao tri neutralna, četiri pozitivno-informativna i dva afirmativna teksta. Na portalu CDM je bilo šest neutralnih i pet pozitivno informativnih tekstova, a Portal Analitika je objavio tri neutralna i jedan pozitivno informativni tekst. Portal Fos Media je imao po jedan neutralni i pozitivno-informativni tekst. PV informer je objavio dva teksta od kojih je jedan bio pozitivno-informativan, a drugi afirmativan. Radio Berane je imao objavljen samo jedan tekst čiji je ton bio pozitivno-informativan. Ostali portali nisu imali objave koje su se odnosile na ranjive grupe niti sadržaj koji bi izazvao reakcije čitalaca.

Novi Zakon o medijima u svojim članovima 26 i 36 kaže da su urednici dužni da komentare koji sadrže govor mržnje ili komentare koji promovišu ili pozivaju na diskriminaciju, filtriraju i brišu. U toku monitoringa smo uočili poštovanje gore navedenih članova zakona od strane urednika portala. Međutim, kada se to nije desilo onda smo pisali urednicima i tražili od njih da brišu sporne komentare. U martu je Građanska alijansa poslala dopis portalu Fos Media zbog komentara koji su sadržali govor mržnje na njihovoј Facebook stranici. Urednici Fos Media su nakon dopisa izbrisali neprimjerene komentare i Građanska alijansa pozdravlja ovu akciju.

III REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Tokom aprila, na posmatranim portalima ukupno su objavljena 32 teksta koja su se direktno ili indirektno ticala ranjivih grupa. Uz to, monitoringom je utvrđeno prisustvo i 10 objava koje su izazvale komentare o ranjivim grupama kako u sekciji za komentare tako i na društvenoj mreži Facebook.

Slijede rezutati o posmatranim tekstovima.

Praćene tekstove smo podjelili po temama na direktne, indirektne i one koji nisu tretirali prava manjina. U direktne spadaju tekstovi koji su svoj sadržaj posvetili nekoj od ranjivih grupa, u indirektne su ubrojani tekstovi koji su spominjali neku od ranjivih kategorija ali nisu se nisu direktno bavili njom, dok u treću kategoriju spadaju tekstovi koji nisu tretirali manjine, odnosno tekstovi koji su izazvali reakciju čitalaca i naveli ih da daju svoje mišljenje koje je uključivalo neku od ranjivih kategorija.

Od ukupno 32 analizirana teksta 28 je svojom sadržinom direktno tretiralo ranjive grupe, dok su 4 samo indirektno, odnosno u određenom kontekstu obrađivali pitanje ranjivih grupa. Pored analiziranih 32 teksta, imamo i 10 tekstova čiji sadržaj nije tretirao pitanje ranjivih grupa, ali jesu komentari koji su pratili te tekstove.

Od 32 analizirana teksta po 10 je bilo posvećeno Romima/Egipćanima i muslimanima, dok su četiri teksta bila posvećena Bošnjacima, tri Albancima, dva pripadnicima LGBT populacije, dva osobama sa invaliditetom i jedan Hrvatima.

Istraživanje je pokazalo da je portal RTCG objavio sedam tekstova koji se direktno odnose na ranjive grupe, portal Vijesti je objavio šest direktnih, dva indirektna i jedan tekst koji nije tretirao manjine. Na portalu CDM je objavljeno pet direktnih i pet tekstova koji ne tretiraju pitanja manjina i jedan indirektni tekst. Fos Media je imao po jedan direktni i indirektni tekst. Portal Analitika objavio je tri direktna teksta i jedan koji ne tretira pitanje ranjivih kategorija. Na Portalu Ulcinj našla su se tri direktna teksta. PV Informer i Radio Berane su imali po jedan direktni tekst.

Monitoringom je praćen i ton teksta koji je mogao biti pozitivno-informativan, afirmativan, neutralan i negativan. U pozitivno-informativne tekstovi ubrajani su tekstovi koji su sadržali pozitivne informacije o nekoj ranjivoj grupi, u afirmativne tekstove spadaju tekstovi koji su afirmativno naklonjeni manjinama, neutralni tekstovi su oni koji su sadržali podatke o pripadnicima ranjivih grupa, ali ti podaci nisi bili ni pozitivni ni afirmativni, i poslednji ton teksta je negativan i tu spadaju svi tekstovi koji su sa negativnim tonom pisali ili prenosili vijesti o pripadnicima ranjivih grupa.

Od 32 teksta, 18 je bilo pozitivno-informativnih, sedam neutralnih, pet afirmativnih i dva negativna tona teksta. U tabeli ispod se može vidjeti broj navedenih tonova po portalima.

	Pozitvno-informativni	Neutralni	Afirmativni	Negativni
RTCG	3	2	2	0
Vijesti	4	3	2	0
CDM	4	2	0	0
Fos Media	1	1	0	0
Portal Analitika	1	0	0	2
Portal Ulcinj	3	0	0	0
PV Informer	1	0	1	0
Radio Berane	1	0	0	0

Ostali portali nisu imali objave koje su se odnosile na ranjive grupe, niti sadržaj koji bi izazvao reakcije čitalaca.

U odnosu na ton teksta, u sledećoj tabeli se može vidjeti prema kojoj ranjivoj grupi je ispoljen koji ton.

	Pozitvno-informativni	Neutralni	Afirmativni	Negativni
Romi	6	2	2	0
LGBT	1	1	0	0
Muslimani	7	0	3	0
Albanci	1	1	0	0
Bošnjaci	1	1	0	2
Hrvati	0	1	0	0
OSI	2	0	0	0

Komentari

Prepoznat je sadržaj dva teksta koja su sadržali elemente govora mržnje, ali i komentari koji bi mogli dovesti do širenja stereotipa i govora mržnje, a sadržali su lični stav čitalaca navedenih portala.

Ispod navedenih tekstova evidentirano je sedam negativnih komentara, od kojih se četiri odnose na Srbe, dva na Muslimane i jedan na pripadnike LGBTQ zajednice.

Komentari su ostavljani ispod tekstova koji ne tretiraju ranjive grupe, dok na tekstove koji tretiraju pitanja manjina nije bilo spornih komentara.

Monitoring je obuhvatio i tekstove koji sadržinski nužno nisu tretirali pitanje ranjivih grupa, već su korisnici u komentarima iskazivali različite stavove.

Praćenje izvještavanja medija o ranjivim grupama pokazalo je da se komentari sporne sadržine prilično često ostavljaju na društvenim mrežama, najčešće mreži Facebook.

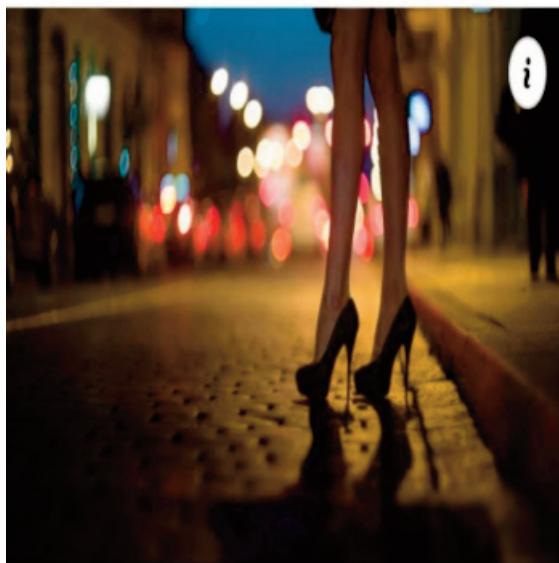

Vijesti

1 h.

...

Legalizacija prostitucije predstavlja bi zaštitu ljudskih prava osoba koje se bave "najstarijim zanatom". To su ocijenili iz NVO "Crnogorska fondacija za HIV i hepatitis", upitani da prokomentarišu najavu tridesetosmogodišnje Podgoričanke koja je "Vijestima" kazala da će seksualne radnice zatražiti legalizaciju prostitucije.

vijesti.me

Dame noći bi na svjetlo dana

54 коментара · 4 дјељења

Свија ми се

Коментар

Подели

Na Facebook stranicama portala RTCG i Vijesti zabilježeni su negativni komentari koji sadrže elemente govora mržnje. U nastavku izvještaja se nalaze slike komentara.

Pored komentara koje smo pratili na navedenim portalima, pratili smo komentare na društvenoj mreži „Facebook“. Na stranici portala Vijesti, ispod teksta „Dame noći bi na svjetlost dana“, Građanska alijansa je registrovala komentar koji sadrži elemente govora mržnje prema pripadnicima LGBTQ populacije i prema seksualnim radnicama. U nastavku izvještaja su dostupne slike komentara.

Naјвећи обожавалац

Marko Cetkovic

Kad smo legalizocalu pedere mozimo i kurve.Zar to ne bi bila diskriminacija da ostanu uskracene da javno kazu sto su.

1 h Свија ми се Одговори

5

Vesko Simovic Marko Cetkovic Takoje Masa

6

Pored komentara koji su se našli na stranici portala Vijesti, zabilježeni su i komentari na stranici portala RTCG. Komentari su uvredljivog sadržaja i odnose na Crnogorce, Srbe i seksualne manjine. Komentari su ostavljeni ispod objave „Riječ više“ mitropolita CPC.

RTCG Portal ... < Одговори

1 h. · 148 48 коментара · 1 дељења

Riječ više mitropolita CPC Mihaila

“ RIJEČ VIŠE ”

Temeljni ugovor sa SPC je dobar, ali za ono što je njihovo na ovim prostorima, a ne za ono što je Crne Gore i Crnogoraca. Ovo što je pravljeno po Crnoj Gori - pravili su naši preci. I nad njima nemaju nikakvo ni moralno, ni materijalno, ni duhovno pravo - bez Crne Gore i Crnogoraca. Možemo drugima da damo da se Bogu pomole, ali zna se vlasništvo - šta je Crne Gore i Crnogoraca.

Mihailo
(mitropolit CPC)

..... ”

OSTR.

OSTR Pakao · Прати

Ovo mitropolit? Zajebavate li se da peder i kockar moze da bude mitropolit?

57 мин. Свија ми се Одговори 23

Sejdefa Turkovic

OSTR Pakao pederi su kod vas. Nidje ih nema više kao u spc

38 мин. Свија ми се Одговори 2

Sejdefa Turkovic

Marijan Bukilic važi. I nije odzna nego HODŽA

19 мин. Свија ми се Одговори

Marijan Bukilic

Sejdefa Turkovic Otkud ti to saznade, da ti nijesu brata karali?

13 мин. Свија ми се Одговори

Унесите одговор...

Dejan Tmusic

OSTR Pakao Ali ti svakako ne mozes biti vjernik i hriscanin, sa ovakvim rjecnikom.

38 мин. Свија ми се Одговори 3

OSTR Pakao · Прати

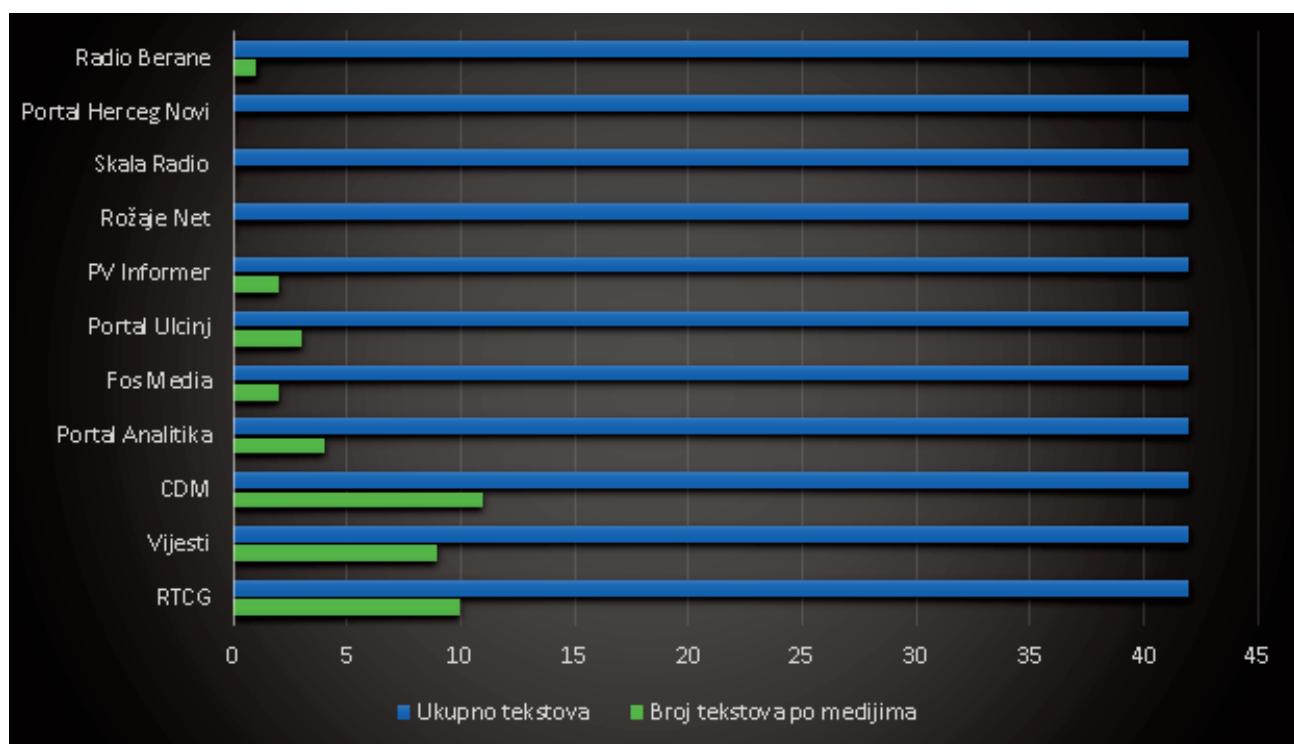
Dejan Tmusic ko je rekla da jesam?

12 мин. Свија ми се Одговори

U oba komentara se jasno primjećuje govor mržnje prema pripadnicima crnogorske i srpske nacionalnosti, kao i prema pripadnicima seksualnih manjina. Portalu RTCG je poslat dopis sa molbom da uklone komentare. Na ovaj dopis još uvijek nijesmo dobili odgovor.

U daljem dijelu izvještaja biće predstavljena i kroz grafikone obrazložena ključna zapažanja monitoringa za mjesec april.

Grafikon 1 daje prikaz koliko je tekstova izazvalo reakcije čitalaca navedenih portala i broj tekstova objavljenih po potralu.

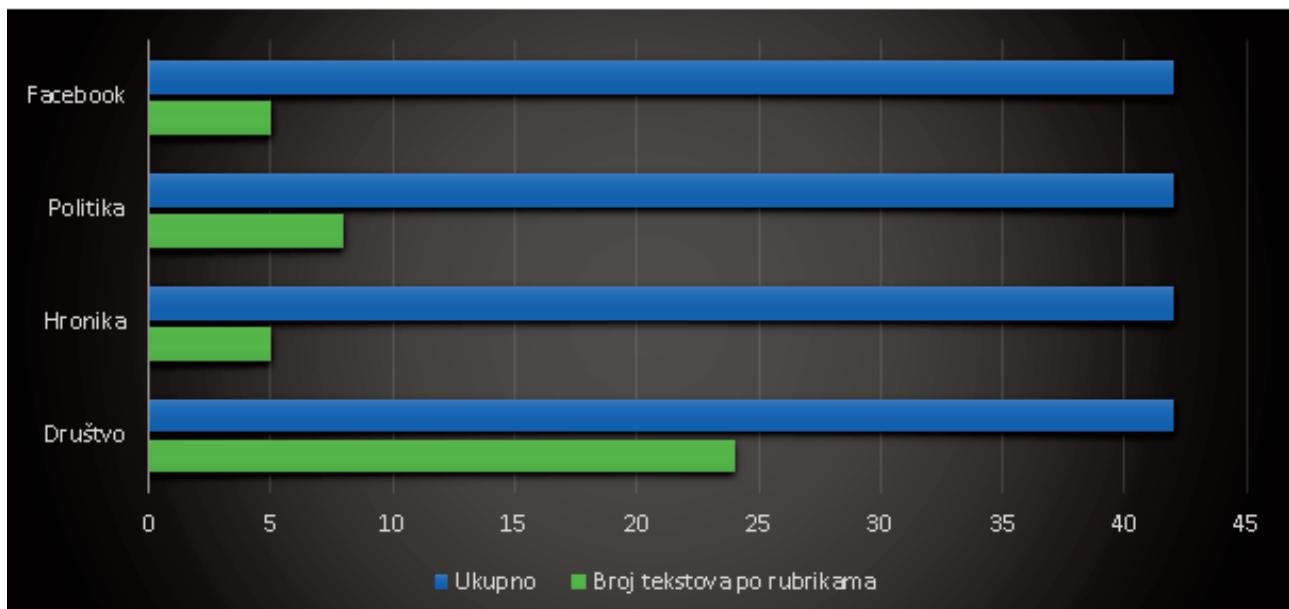
Grafikon 1: Broj tekstova po medijima

Od objavljenih 42 teksta, portal RTCG je objavio 10 tekstova, portal Vijesti je objavio devet tekstova, dok se na CDM portalu našlo najviše tekstova, odnosno 11. Fos Media i PV informer su obavili po dva teksta, odnosno Portal Anlitika je imao četri teksta, portal Ulcinj tri teksta i Radio Berane je objavio jedan tekst. Portali Rožaje Net, Skala Radio i Portal Herceg Novi nisu imali objavu koja bi obuhvatala ranjive kategorije, niti tekstove koji bi izazvali reakcije čitalaca.

Monitoringom smo pratili i rubrike gdje se objavljaju tekstovi koji izazivaju najviše reakcija čitalaca ili se odnose na ranjive kategorije. Kada su portali u pitanju, tekstovi su objavljivani u sljedećim rubrikama: „Društvo“, „Hronika“ i „Politika“ i imamo Facebook kao društvenu mrežu na kojoj su čitaoci ostavljali svoje reakcije na određene tekstove koje su objavljivali portali koje pratimo.

Na Grafikonu 2 dat je procentualni prikaz tekstova objavljenih po rubrikama. U rubrici „Društvo“ našlo se najviše tekstova, 57%, od ukupno 42 obrađena teksta. U rubrici „Politika“

je objavljeno 19% tekstova, odnosno osam od ukupnih 42. „Hronika“ i „Facebook“ su imali po 12%, odnosno po pet tekstova. Ostale rubrike nisu sadržale ni reakcije čitalaca ni tekstove o ranjivim grupama.

Grafikon 2: Broj tekstova po rubrikama

Građanska alijansa je monitoringom utvrdila na koga su se odnosili praćeni tekstovi.

Kao što smo već naveli, pored tekstova, pratili smo i komentare koji su se odnosili na ranjive grupe. Negativnih komentara je bilo ukupno sedam, od kojih su se četri odnosila na pripadnike srpske nacionalnosti, dva na pripadnike crnogorske nacionalnosti i jedan na pripadnike LGBTQ zajednice.

Grafikon 3 daje navedeni prikaz.

Grafikon 3: Na koga su se odnosili komentari

IV ZAKLJUČCI I PREPORUKE

U ovom izvještajnom periodu registrovali smo 32 teksta koji se odnose na ranjive grupe kroz sam tekst i 10 tekstova čiji se komentari odnose na iste. Građanska alijansa je i u ovom izvještaju, kao i u prethodnim, primijetila da je nastavljena praksa da mediji objavljuju mali broj tekstova o manjinama i o ranjivim kategorijama. Stoga pozivamo medije da u svom radu objavljuju više pozitivno-informativnih i afirmativnih tekstova o manjinama i ranjivim grupama. Na ovaj način će dati značajan doprinos borbi protiv etničke distance koja je izražena prema manjinskim narodima, posebno Romima, i unapređenju položaja ranjivih grupa.

Ono što je pohvalno jeste da u ovom periodu portali koje smo pratili nijesu objavljivali tekstove koji su sadržali govor mržnje. Takođe, nijesu objavljivali ni lažne vijesti koje se odnose na ranjive grupe.

Monitoringom medija utvrdili smo postojanje govora mržnje na društvenoj mreži Facebook. Govor mržnje po nacionalnoj osnovi je registrovan na Facebook stranicama portalata RTCG i Vijesti. Navedenim portalima je poslat dopis sa molbom da obrišu komentare u skladu sa zakonskom obavezom, od kojih još uvijek nijesmo dobili odgovor.

Nastavljena je i dobra praksa da nijedan od praćenih portala nije objavio tekst negativnog karaktera, a da se odnosi na pripadnike ranjivih grupa, i ovu činjenicu pozdravljamo.